

akciové společnosti či kolektivní správní rady o zvýšení základního kapitálu.²⁷

SHRNUTÍ ODLIŠNOSTÍ JEDNOTLIVÝCH NOTÁŘSKÝCH ČINNOSTÍ, DALŠÍ ČINNOST NOTÁŘE

Z dosud podaného výkladu jsou zřejmé rozdíly mezi popsanými notářskými činnostmi. Významný je především ten spočívající v aktivitě notáře při formulování obsahu právního jednání a s tím spojeným poskytováním právních porad.

Zatímco notářské činnosti spočívající v sepisování notářských zápisů o právních jednáních je poskytování právní pomoci imanentní, notářské činnosti spočívající v osvědčování právně významných skutečností a prohlášení zásadně nikoliv. Přesto však může notář v souvislosti se sepisováním *notářského zápisu o osvědčení rozhodnutí orgánu právnické osoby* poskytnout právní porady k obsahu posléze osvědčovaného rozhodnutí orgánu obchodní korporace, stejně jako k posléze osvědčovaným právním jednáním a formalitám, jež bude obchodní korporace, popřípadě její orgán, povinna jako předpoklady pro přijímání rozhodnutí splnit. Vzhledem k tomu, že se notář v *notářském zápisu o osvědčení rozhodnutí orgánu právnické osoby* bude vyjadřovat k jejich souladu s právními předpisy a zakladatelským právním

jednáním obchodní korporace, jeví se poskytnutí takových právních porad více než vhodné. V takovém případě ale notář nebude vykonávat činnost notářskou, nýbrž tzv. činnost další.

Jako další činnost může notář v souvislosti se sepisem *notářského zápisu o osvědčení rozhodnutí orgánu právnické osoby*, ale i se sepisem *notářského zápisu o právním jednání pro zápis do veřejného rejstříku*, také sepisovat soukromé listiny (např. návrh na zápis skutečností, nebo jejich změn, do veřejného rejstříku či listiny dokládající některé zapisované skutečnosti), případně zastupovat v řízení před rejstříkovým soudem a před dalšími orgány veřejné moci nebo v jednání s fyzickými a právnickými osobami.

Další činnost vykonává notář na žádost klienta a na základě dohody s ním. Notáři za další činnost náleží odměna vedle odměny za činnost notářskou, ledaže se jedná o poskytnutí právních porad spojených s *rozborem věci* a notář úkon v notářské činnosti, jehož se porady týkaly, provedl.²⁸ ■

Mgr. David Kittel, notářský kandidát, trvalý zástupce
JUDr. Marie Kuželkové, notářky se sídlem v Plzni

28 § 3 odst. 4 a § 10 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů.

seznamuje ve
TATO
RUBRI
s prací n

Edice *Klasická právnícká díla* Wolters Kluwer

Doporučujeme

Dědické právo rakouské se stanoviska srovnávací vědy právní

Emanuel Tilsch

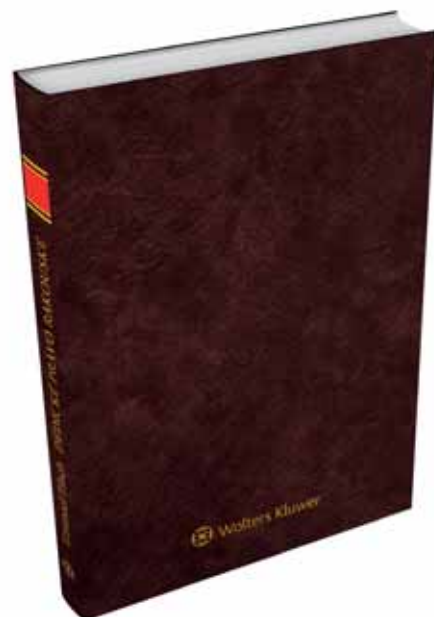
V ediční řadě *Klasická právnícká díla* nakladatelství Wolters Kluwer vyšel další klenot české civilistiky – kniha prof. Emanuela Tilsche *Dědické právo rakouské se stanoviska srovnávací vědy právní* s předmluvou prof. Jana Dvořáka.

Do této útlé knížky shrnul Tilsch neobyčejnou šíři poznatků o dědickém právu od primitivních národů přes římské právo až po soudobé dědické právo nejrozličnějších států Evropy a Asie.

Kniha je velmi aktuální a inspirativní v době, kdy se rekonstrukce zvláště výrazně dotkla dědického práva.

Vázaná vazba, 495 Kč

Knihu si objednejte na www.wolterskluwer.cz/obchod

Emanuel Tilsch:

Dědické právo rakouské se stanoviska srovnávací vědy právní

Wolters Kluwer, a.s., 2015, 168 s., ISBN 978-80-7478-713-3

NA SKLONKU ROKU 2014 BYLO VYDÁNO V NAKLADATELSTVÍ WOLTERS KLUWER, a. s., ZAJÍMAVÉ DÍLO EMANUELA TILSCHE S NÁZVEM „DĚDICKÉ PRÁVO RAKOUSKÉ SE STANOVISKA SROVNÁVACÍ VĚDY PRÁVNÍ“. TATO STUDIE O DĚDICKÉM PRÁVU BYLA AUTOREM VĚNOVÁNA JEHO UČITELI, Dr. ANTONÍNU RYTÍŘI RANDOVI, NA DŮKAZ JEHO VDĚČNOSTI A ÚCTY. K PRVNÍMU VYDÁNÍ DOŠLO V ROCE 1905 U VYDAVATELE A NAKLADATELE BURSÍK & KOHOUT V PRAZE.

Přetisknout tuto studii považuji za velmi užitečné a přínosné rozhodnutí, neboť zvláště v dnešní době, po více než roce účinnosti nové právní úpravy dědického práva u nás, můžeme s pomocí tohoto stručného díla leccjaké instituty lépe pochopit a objasnit jejich smysl. Také pro případ realizace nastíněných úvah o přepracování dědického práva obsaženého v NOZ mohou vřele doporučit čerpání informací obsažených v této knize, neboť jsou pohledem do samotné podstaty a základů práva dědického, které se na našem území po staletí vyvíjelo. Již úvodní kapitola, nazvaná „principy práva dědického“, pomůže k lepší orientaci, neboť popisuje vývoj pravidel přechodu těchto práv. Exkurz do samotných počátků přechodu majetkových poměrů v nejprimitivnějších dobách připomene, že se vztahoval pouze na věci movité, nástroje a zbraně, vlastnictví na nemovitostech nebylo známo. Studie se věnuje dalšímu vývoji principů zachování hodnot směrem do budoucna. Samostatná kapitola je věnována principům volnosti zůstavitelovi ve volbě dědice a staví proti sobě princip nucenosti, čili objektivní a princip volnosti, čili subjektivní. V primitivní době nebyl testament znám, a proto dle autorových slov panoval princip nevyhnutelné posloupnosti členů rodiny. Teprve v pozdějších dobách u Římanů došlo k uplatnění formy testamentu.

V úvodní kapitole, části čtvrté, se autor zabývá principem rovnosti a principem univerzální sukcese. Srovnává římské právo klasické s právem rakouským a německým. Část pátá, nazvaná jako princip volnosti dědicovy u přijetí dědictví a princip úřední ingerence při jeho nabytí, může pomoci lépe pochopit základy naší současné právní úpravy. Podle zásad římského práva je vyžadován projev vůle osoby, jež je povolána za dědice, nestává se dědicem ipso iure. Obdobně tento princip převzal francouzský code civil, prus-

ký landrecht a následně nový německý občanský zákoník, stejně jako jej přijal i švýcarský zákoník občanský. Rakouský občanský zákoník tento princip přijal s tím, že dědic, jenž se o dědictví nehlásí, pozůstalost nenabývá. V rakouském právu zasahuje do způsobu, jak pozůstalost nabyt, tzv. princip úřední ingerence, což znamená, že se projednává soudem a dědic ji nabývá, když byla soudem dědici odevzdána. Tato tradiční forma v zemích českých a rakouských zůstala do dnešní doby v zásadě zachována, avšak s tím rozdílem, že podle rakouského práva „úmrtím zůstavitelovým nenabývá dědic ihned pozůstalost, nýbrž musí dědictví výslovně přijati a na základě tohoto přijetí musí mu pozůstalost býti soudem odevzdána“, zatím co podle naší právní úpravy se dědictví nabývá okamžikem smrti zůstavitele. Heslem, pod kterým se tento princip vyvinul, bylo „pořádek a vyvarování se sporům“. Závěr tohoto úvodního dílu konstatuje, že se principy dědického práva rakouského shodují s principy římskými.

Oddíl první se věnuje definici smrti zůstavitelově. Zajímavým historickým exkurzem je rozbor tří „druhů“, smrti, a to smrt skutečná, domnělá smrt skutečná a smrt fingovaná, čili občanská.“ Je zajímavé si připomenout, že podle kano-nického i tehdy platného obecného práva, v okamžiku, kdy řeholník složil „slavný slib chudoby“, přecházelo jeho jmění na řád. Rakouské právo řešilo tuto otázku ustanovením opatrovníka pro správu jmění řeholníkovy až do jeho skutečné smrti a tou se teprve zahajovala dědická posloupnost.

Pozornost si zaslouží oddíl, ve kterém je pojednáno o aktivech a pasivech, tedy o jmění zůstavitelově. Nám známá ustanovení o zastavení dědického řízení pro nedostatek majetku a pojednání o nich můžeme dohledat v § 72 pat. z roku 1854, a rovněž tak ujednání o přenechání pozůstalosti věřitelům bez odevzdání, tedy bez realizace dědického práva. Samostatně jsou rozebrány poměry veřejné, poměry rodinné a poměry čistě majetkové. Popis přechodu práv vztahujícím se k nemovitostem, živnostem či koncesím, práv na sedadla v kostelích a na místa pohřební, je poutavým připomenutím skutečností, které byly zákonem upraveny, stejně tak i připomenutí práv, která na dědice děděním nepřecházela, například práva politická, ale jejich nástupnictví se řídilo zvláštními předpisy. Do pozůstalosti jako pasiva patří i darování pro případ smrti, když podle § 956 se

považuje za závaznou smlouvu. Oprávnění mají postavení věřitelů. Tato definice může být uplatněna pro výklad současné platné právní úpravy.

Další oddíl se zabývá zákonnou poslušností, a to jak poslušností určenou zůstavitelem, tak poslušností příbuzných. Důraz byl kladen především na význam rodiny a manželství. V této kapitole dochází i k rozboru rakouského práva na dědictví z pohledu určení oprávněných osob a určení podílů. Autor srovnává právní úpravu např. v Saských zemích, v Rusku, Rakousku. Patent o poslušnosti dědické ze dne 11. května 1786, č. 548 Sb. z.s., zavedl úplný, důsledný systém dědické poslušnosti, který byl převzat do západo-haličského zákoníku, též do práva dánského, zákoníku curyšského, občanského zákoníku uherského a následně byl obsažen v návrhu švýcarského občanského zákoníku z roku 1900 a návrhu ruského občanského zákoníku z roku 1902. V části nazvané platné právo rakouské se autor věnuje systému jednotlivých parentel (pravidel pro nástupnictví).

Část čtvrtá je věnována ocenění rakouského systému, kdy jej autor „chválí, neboť odpovídá potřebám společnosti a respektuje blízkost příbuzenství i vůli zůstavitele“. Autor popisuje poslušnosti příbuzných, adoptivních a práva pozůstalého manžela, srovnává evropské právní úpravy. Závěr této kapitoly pak obsahuje popis platného rakouského práva v oblasti nároku manžela na dědictví. Zásadou postavení manžela v případě existence jiných dědiců bylo, že manžel

obdržel pevnou kvótu – čtvrtinu pozůstalosti, s právem doživotního užívání na této kvótě.

Zvláštní poslušnost platila v případě, kdy byl zůstavitelem katolický duchovní. Třetinu obdržel kostel, kde byl zemřelý duchovní naposledy ustanoven, třetina připadla chudým a zbývající část obdrželi dědici povolání dle obecné poslušnosti. Pro zachování agrární politiky státu vydala roku 1770 Marie Terezie patent o dělení usedlosti a dědické poslušnosti. Dle tohoto patentu měl statek převzít ten, kdo byl určen otcem, neurčil-li otec, pak ten, kdo byl určen nepopřeny právem obyčejovým, a nebylo-li ani tohoto určení, pak prvorozený. 20. prosince 1770 byla vydána podobná pravidla pro Čechy, nikoli však ve formě patentu.

Závěrem lze konstatovat, že toto dílo by nemělo ujít pozornosti nejen historiků, ale ani akademiků a praktiků věnujících se dědickému právu. Na mnohé aktuální otázky v oblasti dědického práva lze hledat na stránkách této publikace odpovědi. Přesto, že je tato studie přetištěna bez jazykové úpravy do současného jazyka, je velmi čtivá a srozumitelná. Stranou nelze ponechat vysokou grafickou a tiskovou úroveň hodnocené publikace, jak již je u nakladatelství Wolters Kluwer zvykem. ■

JUDr. Martin Foukal, čestný prezident Notářské komory České republiky, notář v Praze

VŠEHRD – časopis českých právníků
– online verze časopisu na <http://casopis.vsehrd.cz>

Časopis Spolku českých právníků Všeherd navazuje na historickou tradici apolitického vědeckého periodika. Je zaměřen na právní sektor a celou oblast práva soukromého i veřejného.

Případní zájemci, kteří by v časopise rádi publikovali svůj článek, mohou příspěvek zaslat redakci na: casopis@vsehrd.cz